

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'
ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת רונית גורביץ

תובעות
1.י.א.
2.ב.א.
באמצעות ב"כ עוה"ד דורית ענב' סב'דליק ו/או יניב סב'דליק

נגד

נתבע/אב
א.א.
באמצעות ב"כ עוה"ד טל איטקין

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23

האם יש מקום להורות על ביטול תצהירי ההסתלקות שנחתמו על ידי התובעות לטובת האב בסמוך לאחר פטירת האם.
זוהי המחלוקת הטעונה הכרעה בהליך שבפני.

א רקע עובדתי

1. התובעות הינן בנותיו של הנתבע. התובעת 1 ילידת 1.7.94 (להלן: "י") והתובעת 2 ילידת 10.3.96 (להלן: "ב").
2. אמן של התובעות ואשתו לשעבר של הנתבע גב' נ.א., הלכה לעולמה ביום 19.5.2014, לאחר מאבק ממושך במחלת הסרטן (להלן: "המנוחה" או "האם").
3. לנתבע ולמנוחה בן נוסף, ג', אחיה התאום של ב', שלא היה צד לתביעה אך זומן למתן עדות (להלן: "ג").
4. ביום 24.2.2015 ניתן צו ירושה אחר המנוחה לבקשת הנתבע. הבקשה אומתה על ידי עורכת הדין אורנה ויזלברג שמיר (להלן: "עו"ד שמיר") וצורפו לה בין השאר שלושה תצהירי הסתלקות של שלושת ילדי המנוחה.
5. ביום 2.10.2017 הגישו התובעות בקשה לביטול צו הירושה לרשם לענייני ירושה, וזאת הועברה לבית המשפט לענייני משפחה.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149 א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121 א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1
- 2 .6 ביום 10.1.18 הגישו התובעות תביעה לביטול תצהירי ההסתלקות וביטול צו הירושה.
- 3
- 4 .7 אין חולק בין הצדדים, כי במהלך חוליה של המנוחה סעד אותה הנתבע, תמך בה והיה לה
- 5 לעזר כנגדה במאבקה במחלה. כך גם, מותה של האם אשר הייתה עמוד התווך זעזע את
- 6 התא המשפחתי וכי האבל על לכתה בטרם עת היה כבד מנשוא.
- 7
- 8 .8 בשעת פטירת המנוחה, הייתה י' בת 20 בשירותה הצבאי, והתאומים ב' וגי' היו בני 18 בכיתה
- 9 י"ב בבית הספר. בתקופה זו חיו כל בני המשפחה בבית המגורים אשר נמצא ביישוב
- 10 *****
- 11
- 12 .9 בדיון הובהר כי היקף הרכוש שצברו הנתבע והמנוחה הנו כדלקמן, אך הצדדים חלוקים לגבי
- 13 שוויו:
- 14 א. בית ביישוב *****.
- 15 ב. בית בפרדס חנה.
- 16 ג. דירה בנווה שאנן בחיפה.
- 17 ד. הצדדים מסכימים כי נצברו חסכונות ע"ש המנוחה והנתבע.
- 18 ה. 3 רכבים – רכב מסוג הונדה (שנת 2005), רכב מסוג סקודה (שנת 2014) ורכב מסוג יונדאי
- 19 (שנת 2010).
- 20
- 21 .10 הצדדים הסכימו כי בין י' לעו"ד שמיר התקיימה פגישה בבית קפה, וכי י' לא חתמה על תצהיר
- 22 ההסתלקות בפגישה זו. כמו כן, הם אינם חלוקים על כך שעו"ד שמיר אשר חתומה כמאמתת
- 23 חתימתם של שלושת הילדים שירשו והסתלקו מחלקם בעיזבון, לא נכחה בעת חתימת
- 24 התצהירים על ידי ב' וגי'.
- 25
- 26 .11 במהלך שנת 2015 עזבה י' את הבית ב*****, ושכרה עבור עצמה דירה. ב 1.10.2015, עזבה
- 27 אף ב' את הבית ב***** ולאחר מכן הוגדרה בצבא כחיילת בודדת.
- 28
- 29 .12 באותה השנה הכיר הנתבע את גבי' ש.א., ובחודש 3/2016 נישא לה, והוא מתגורר עמה בביתה.
- 30 מאז עזיבתו של ג' את הבית ב*****, השכיר הנתבע את הבית ואף אחד מבני המשפחה
- 31 אינו מתגורר בו כיום.
- 32
- 33

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149 א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121 א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

ב טענות התובעות בתמצית

- 1
2
3 13. התובעות טוענות בכתב התביעה כי תצהירי ההסתלקות נחתמו בביתן ולא בפני עו"ד
4 שאישרה את חתימותיהן. התובעות טוענות כי די בטענה זו כדי להביא לביטול צו הירושה
5 ולביטול תצהירי ההסתלקות, שכן לאור הפגם האמור, התצהירים אינם בתוקף. לטענתן
6 לא בכדי קבע המחוקק כי תצהירים אלו צריכים להיחתם בפני עו"ד ויש לכך רציונל לאור
7 ההשלכות והמשמעויות של מסמך זה.
8
9 14. נוסף על כך טוענות כי חתימתן על התצהירים הושגה במרמה, בהצגת מצגי שווא, ניצול
10 ציני לרעה של גילן הצעיר על אף היותן בגירות, וזאת כאשר אך התייתמו מאמן. לטענתן,
11 החתימה בוצעה תוך ניצול תמימותן, חולשתן, אי הבנתן, וניצול הסתמכותן על הנתבע כי
12 ידאג להן, וכן בהיותן סמוכות על שולחנו.
13
14 15. התובעות טוענות כי הנתבע הצהיר שמדובר בעניין פורמלי בלבד וכי הרכוש ממילא שלו
15 בלבד, ובהיעדר חתימתן לא יוכל להמשיך להתנהל בחשבונותיו ולא יוכל לספק צורכיהן.
16 לדבריהן הנתבע הוליד אותן שולל. על כן, דורשות כי יבוטלו תצהירי ההסתלקות וצו
17 הירושה.
18
19 16. לגרסתן י' העלתה הסתייגות לגבי החתימה על תצהיר ההסתלקות, אך הנתבע הפעיל עליה
20 מכבש לחצים בלתי פוסק תוך הבטחות והתחייבויות כלפיה, וכן תוך הפגנת תרעומת על
21 המרת פיו ופקפוק ביושרו. הבת י' הייתה בעת החתימה על התצהיר ההסתלקות בקורס
22 קצינים ונזקקה לטיפול נפשי מפאת מצבה עקב פטירת האם. אמנם י' התרצתה לבסוף
23 וחודשים ספורים לאחר מות האם, חתמה לגרסתה בפני הנתבע אך לא בפני עו"ד אשר
24 אימת את החתימה. לגבי ב' וג', אלה מעולם לא פגשו את עו"ד שמיר ומשכך גם לא חתמו
25 בפניה.
26
27 17. לדברי התובעות, לאחר חתימתן על תצהירי ההסתלקות, המשיכו להתגורר עם הנתבע בבית
28 ב*****. בחלוף חודשים ספורים מפטירת אמן, החל הנתבע לצאת עם נשים אחרות,
29 ובתום שנתיים נישא. לגרסתן, הנתבע סילק את י' מן הבית, ואילו ב' ברחה מן הבית גם
30 היא, באשר הנתבע נהג כלפיה באלימות מילולית ודרש ממנה לשלם חשבונות, תוך שהוא
31 נוטל משתייהן את קצבת השארים אשר הן לא ידעו על קיומה. בהעדר מוצא, ב' עברה
32 להתגורר בבית החייל.
33

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

18. התובעות טוענות כי החתמתן על תצהירי ההסתלקות נעשתה בנסיבות בהן מצבן הנפשי היה קשה עקב מות אמן והן היו במהלך שירותן הצבאי בטיפולים נפשיים. זאת ועוד בגירותן הייתה גבולית והחתמתן נגועה בעושק, תרמית, מרמה, מצג שווא, ועל כן על פי חוק החוזים יש לבטל את התצהירים. לדברי התובעות, הן זכאיות להיות היורשות, כל אחת של 1/6 מרכוש האם (1/12 מכלל הרכוש כל אחת). לגרסתן לנתבע ולאמן המנוחה נצברו כספים וחשכונות רבים, קרנות השתלמות וקופות גמל שאת היקפם הן אינן יודעות. להערכתן הבית ב***** שוויו 2.5 מיליון ₪, הבית בפרדס חנה שוויו 3 מיליון ₪, הבית בנווה שאנן חיפה שוויו 500,000 ₪ ושווי 3 המכוניות 400,000 ₪.

19. אליבא דתובעות, בכל הנוגע לשיהוי בהגשת התביעה, הרי שזו הוגשה כ-3 שנים לאחר מות האם וכשנתיים ומחצה לאחר מתן צו הירושה, כאשר התבהרו העובדות והסיטואציה אליה הובאו בעל כורחן, כמו גם אי אישורם של תצהירי ההסתלקות כדין. כן טוענות כי מצבן הנפשי היה קשה עקב מות האם, וכי אין כל קושי בבירור העובדות והבאת הראיות בשל חלוף הזמן מה גם שהפסיקה ייחסה לשיהוי "פרק זמן ארוך", לכזה המגיע כדי עשרות שנים.

20. התובעות מפנות לפסיקה המחייבת כי הודעת הסתלקות מירושה תיעשה בכתב, בדרך של תצהיר חתום, וכי להודעת הסתלקות שהחוק אינו מכיר בה אין כל נפקות. לחילופין טוענות לביטול תצהירי ההסתלקות מחמת עילת העושק.

ג טענות הנתבע בתמצית

21. לטענת הנתבע טיפל ברעייתו המנוחה במסירות רבה בזמן מחלתה, ובאותו אופן רצה להמשיך את צוואתה ולדאוג לשלושת ילדיהם המשותפים. הנתבע טוען בכתב הגנתו כי הכסף "לא היה עניין" ומסיבה זו לא ערכה המנוחה צוואה, וגם הוא לא הוציא צו ירושה עד אשר נאלץ לעשות זאת כדי לבטח הרכב בו השתמשו ילדיו. הנתבע צרף לתצהירו (נספחים א'-ג') ראיות לעלויות הכספיות של הטיפול באשתו המנוחה במהלך מחלתה.

22. אליבא דנתבע, התאומים ב' וג' סיימו בהצלחה בית הספר (כולל בגרויות) ואף הבת י' סיימה שירות צבאי כקצינה, וחייהם של המשפחה המשיכו וחזרו למסלולם. הנתבע טוען כי בין לבין שלושת ילדיו חתמו על תצהירי ההסתלקות מירושת האם המנוחה וכי הדבר לא היה מפתיע או חריג שכן הוא כאביהם דאג להם לכל מחסורם ובכלל. עוד טוען כי י' עזבה את הבית ב***** לאור רצונה לחוש עצמאית וזאת לקראת סיום שירותה הצבאי. הוא ניסה לשכנעה להישאר אך לא עמד בדרכה ועזר לה לעבור. עם זאת

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 לדעתו, זו דוגמא לבזבוז כסף. לאחר עזיבתה סייע לי' כלכלית והעביר לה את קצבת
2 השאירים. בעוד כל אותו הזמן, הבית תוחזק על ידו, על אף שכבי עבר להתגרר עם אשתו.
3 לטענתו הבנות עזבו את הבית עוד טרם נישואיו לאשתו השנייה ובלי קשר להיכרותו עמה.
4
5 23. לגרסתו ילדיו רצו יותר ותפקידו כהורה היה להציב גבולות ולשמור כספים ליום סגריר.
6 לדבריו, י' לא קיבלה זאת וב' הצטרפה אליה, וכדי לזכות בכספים פנו לעו"ד והגישו את
7 התביעה כנגדו, כדי לחזור בהן מהוויתור שעשו. חלפו חודשים בין פטירת האם לבין
8 החתימה על תצהירי ההסתלקות וחלפו שנתיים וחצי מיום החתימה להגשת התביעה, ולכן
9 לדידו, הצגת התובעות כמי שחתמו מתוך מצוקה הנה מגוחכת. לשיטתו, הוויתור של
10 שלושת הילדים הנו הסכם אחד משולב ומפאת הזמן שחלף אין לפרום אותו. לטענתו לא
11 היה עושק, והחתימות נעשו תוך גמירות דעת ולאחר שיקול, בין אם מדובר בויתור שמעשה
12 בכתב או בהודעת הסתלקות. ולפיכך, אין בסיס משפטי לבקשה לביטול.
13
14 24. הנתבע גורס כי י' חתמה על תצהיר הסתלקותה בפני עו"ד שמיר בהיותה בת 20- ו-4
15 חודשים. לדבריו י' פגשה פעמיים את עו"ד שמיר ובפעם השנייה חתמה על התצהיר, ואילו
16 הבת ב' והבן ג' חתמו על התצהירים שלא בנוכחות עו"ד שמיר אלא שני הילדים חתמו על
17 התצהירים יחדיו בנוכחותו. לגרסתו, ג' אינו חולק על ויתורו וב' התחרטה ומבקשת לשנות
18 את הסכם המכללא בין הצדדים. הנתבע מציין כי הפגם הטכני (אי חתימת ב' בפני עו"ד)
19 לא פוגם באומד דעתה. לדבריו שלושת הילדים חתמו כאמור מרצונם החופשי ותוך הבנה
20 גמורה שזה טבעי שחלקה של האם יועבר לאב אשר ידאג להם. לדברי הנתבע לא היה כל
21 לחץ סביב החתימה על התצהירים ולהיפך. הנתבע טוען כי הצורך בתצהירי ההסתלקות
22 נבע מעניין בירוקרטי של חידוש רישיון הרכב.
23
24 25. אליבא דנתבע, אין להחיל גזירה שווה על י' וב', כיוון שלי' אין כל עילת תביעה מלבד רצונה
25 לחזור בה מן הוויתור. לדבריו תצהיר שנחתם כדיון, לא בנקל ניתן לבטלו, ולכן נוסחה זו
26 מוציאה את י' מהמשוואה, חרף העלאת טענות מדיני החוזים שאין ביכולתן לבטל את
27 התצהיר. לגבי ב' טוען הנתבע כי תביעתה נסמכת אך על טיעון טכני, אך היא הבינה
28 והסכימה לוותר על חלקה לטובתו, תוך הנחה שהם יירשו את אביהם בהמשך. לכן גם אם
29 הנסיבות של חתימתה מאיינות את הוראות סעיף 6 לחוק הירושה, הן אינן מאיינות את
30 ההסכם שנעשה ואת רצונה לוותר. לחילופין, ניתן לראות בחתימתה של ב' "הסכם
31 שבכתב". הנתבע מוסיף כי ב' העבירה חלקה בירושה כחלק מהסכם מפורש, שלא נעשה
32 בכתב בו הנתבע אף קיים את חלקו בהסכם.
33

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

1 26. בכל הנוגע לקצבת השאירים, טוען הנתבע כי ליי נותרו מיום הפטירה רק 13 חודשים
2 לתשלום הקצבה, ובמהלך חודשים אלו התגוררה בבית ומתקניו (עוזרת ניקיון, חשמל, מזון
3 ועוד) עמדו לשימושה, ללא תשלום וכן עמד לרשותה רכב. הוא הציע ליי להתגורר בדירתו
4 בחיפה אך היא סירבה. לגישתו יי קיבלה עשרות אלפי שקלים. כך גם ב' התגוררה בבית עד
5 חודש 10/2015 ולאחר עזיבתה קצבת השאירים הועברה אליה.

6
7 27. לשיטתו בינו לבין התובעות קיים "הסכם מכללא" שבו ההורים מתחייבים לדאוג לילדיהם,
8 וההסכם מצדו קיים. הוא הרעיף על בנותיו כספים רבים. לכן ויתור שלושת הילדים על
9 חלקם לטובתו הנו טבעי בעיניהם. התובעות לא היו תלויות בו, הן דעתניות וחזקות, ואין
10 להיאחז בגילן. הנתבע הודה בכתב הגנתו כי חלקה של כל תובעת הנו 1/12 מכלל הנכסים
11 הנכללים בעיזבון. לטענתו, ביטול התצהירים או התעלמות מהוויתור, יפגעו באינטרס
12 ההסתמכות שלו ושל ג'. הנתבע ביקש לדחות את התביעה על כל רכיביה.

13

14

ד המסגרת הנורמטיבית

15

16 28. סעיף 6 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965, מורה כדלקמן:

17

"הסתלקות הירש מזכותו בעזבון (תיקונים: התשמ"ה, התשנ"ח)

18

(א) לאחר מות המוריש וכל עוד לא חולק העזבון רשאי יורש, בהודעה בכתב לרשם לענייני

19

ירושה, או לבית-המשפט כאשר העניין הועבר אליו לפי סעיף 67א, להסתלק מחלקו בעזבון,

20

כולו או מקצתו או ממנה שהוא זכאי לה על-פי צוואה, כולה או מקצתה.

21

(ב) מי שהסתלק מחלקו בעזבון, רואים אותו במידה שהסתלק כאילו לא היה יורש

22

מלכתחילה; אין הסתלקות לטובת אדם אחר, אלא לטובת בן זוגו, ילדו או אחיו של המוריש."

23

24

29. תקנה 16 לתקנות הירושה, התשנ"ח-1998, קובעת כי הודעת ההסתלקות חייבת להיות

25

בתצהיר:

26

"(א) המסתלק מחלקו בעזבון יגיש הודעת הסתלקות לרשם לענייני ירושה או לבית-המשפט

27

כשהעניין הועבר אליו לפי סעיף 67א לחוק.

28

(ב) בהודעת הסתלקות יפורטו פרטי זהותו של המסתלק, שיעור ההסתלקות, ואם הסתלק

29

לטובת בן זוגו של המוריש, ילדו או אחיו, יציין במפורש לטובת מי הסתלק; **הודעת**

30

ההסתלקות תהיה בתצהיר."

31

32

30. המלומדים שוחט, גולדביג ופלומין בספרם **דיני ירושה ועיזבון** (הוצאת סדן) מציינים:

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 "הודעת הסתלקות תהיה בתצהיר ויפורטו בה פרטי הזיהוי של המסתלק (תקנה 16(ב) ..)
- 2 להודעת הסתלקות שלא ניתנה בדרך הפורמלית הנדרשת על פי החוק אין כל נפקות. (ע"א
- 3 734/90 זובידאת נ' זובידאת, פ"ד מו (1) 749)." .
- 4
- 5 31. סעיף 15 (א) לפקודת הראיות (נוסח חדש) התשל"א-1971 קובע כי : "א) מקום שמותר
- 6 לאדם על-פי דין, או שנדרש אדם, להוכיח דבר על-ידי תצהיר בכתב, בשבועה או בהן צדק,
- 7 יהיה תצהירו בכתב ראיה כשרה, אם הוזהר המצהיר כי עליו להצהיר את האמת וכי יהא
- 8 צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן.
- 9 (ב) האזהרה לפי סעיף קטן (א) תינתן, ונתינתה תאושר על פני התצהיר, על-ידי אחד מאלה:
- 10 ...
- 11 (4) עורך-דין; ;".
- 12
- 13 32. השימוש בתצהיר מחייב הקפדה על הדרישות הפורמאליות הקבועות בסעיף 15 (א) לפקודה
- 14 על מנת להבטיח שהמצהיר מבין את משמעות הצהרתו ושהתצהיר נחתם על ידי המצהיר
- 15 עצמו ולא על ידי אחר (גורן, סוגיות בסדר הדין האזרחי, מהדורה 11, עמ' 204).
- 16
- 17 33. באשר לאפשרות יורש לחזור בו מהסתלקותו, כותב פרופ' שילה בספרו "פירוש לחוק
- 18 הירושה, תשכ"ה – 1965", כרך 1, עמוד 87: "האם אפשר לו לאדם להסתלק מהסתלקותו?
- 19 לדעתנו, אין אדם יכול לחזור בו מהסתלקותו. עם הסתלקותו הוא חדל להיות בעל מעמד
- 20 לעניין אותו עזבון, ואין לטעון שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. זה לדעתנו, המצב המשפטי
- 21 לנוכח חוק הירושה, שאיננו מזכיר את אפשרות החזרה מן החזרה ...."
- 22
- 23 34. ואולם, לאורך השנים נשמעו בפסיקה גם דעות מנוגדות, המתירות חזרה מהסתלקות
- 24 בירושה.
- 25 כך לדוגמא, בת"א 586/01 ליבנאוי נ' ליבנאוי [פורסם בנבו ביום 2.1.03], בו פסק בית
- 26 המשפט כי צו הירושה אינו קובע את הזכויות אלא הוא דקלרטיבי בלבד, ולכן: "אין סיבה
- 27 לשלול חזרה מההסתלקות רק בשל כך שכבר הוצהר מה שהוצהר לגבי זכות היורשים,
- 28 וכשם שהצהרה כזו יכול שתשתנה אם מתגלה יורש נוסף, כך יכולה היא להשתנות
- 29 בעקבות חזרה מהסתלקות". לדעת כבוד השופט נאמן רק אם שינה מי מהיורשים מצבו
- 30 לרעה על יסוד ההסתלקות או שכבר חולק העיזבון, לא תהא אפשרות לחזור מההסתלקות.
- 31 גם בהמ' 21192/95 סקלצקי נ' איצקס [פורסם בנבו ביום 20.7.95] נקבע כי ניתן להחיל את
- 32 דיני המתנה על הסתלקות, כלומר המסתלק רשאי לחזור בו מהתחייבותו ליתן מתנה
- 33 בהתאם להוראות חוק המתנה.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

1 בת"ע 110681/08 א נ' צ' ואחרים [פורסם בנבו ביום 1.7.11], נקבע כי אם נפל פגם בהסכמת
2 המסתלק מהעזיבון לפי אחת מהעילות בחוק החוזים, קרי: עושק, הפרת חובת תום הלב,
3 הטעיה, טעות ניתן לחזור מהסתלקות. אף בת"א (ת"א) 2548/02 **חסן סעדיה ואח' נ' יעקב**
4 **ואח'** [פורסם בנבו ביום 15.3.07] נקבע כי כאשר מדובר בהסתלקות, הדבר הנו פעולה
5 משפטית ולכן כאשר זו נעשתה "למראית עין", ניתן לבטלה.
6

ה דיון והכרעה

7
8
9 35. אקדים אחרית לראשית, ואציין כי לאחר שמיעת כלל עדויות הצדדים ועדיהם, ועיון
10 בראיות שהוצגו, הגעתי לכלל מסקנה כי יש להורות על בטלות תצהירי ההסתלקות. אפרט
11 נימוקיי להכרעה.
12

ה-1. העדר קיומן של הדרישות על פי חוק - תצהיר הסתלקות של ב' לא נחתם בפני עו"ד ולא ניתן הסבר מלא על משמעותו של תצהיר ההסתלקות לתובעות

13
14
15
16 36. הנתבע הודה כי ב' וג' חתמו על תצהירי הסתלקות בנוכחותו (סעיף 29 לכתב הגנתו): "י
17 חתמה על תצהיר ההסתלקות בפני עו"ד שמיר. ב' וג' חתמו על התצהירים שלא בנוכחות
18 עו"ד. שניהם חתמו על התצהירים ביחד. בנוכחות הנתבע, אביהם".
19

20 37. בתצהירו הצהיר כי ב' חתמה על תצהיר הסתלקות שלא בנוכחותו: "...ג' חתם על תצהיר
21 הסתלקות, לאחר ששקל את העניין היטב, והוא אינו חוזר בו מחתימתו על תצהיר
22 ההסתלקות" (סעיף 42) "ביחס לב' האחות התאומה של ג', זו חתמה על תצהיר הסתלקות,
23 בזמנה הפנוי ולא בנוכחותי". (סעיף 43)
24

25 38. הנתבע בכתב הגנתו מבהיר מפורשות כי לדידו אין להחיל על ב' וי' גזירה שווה, וטוען כי
26 בתו י' יצאה מהמשוואה כי חתמה בנוכחותו בפני עו"ד שמיר (סעיפים 35-33): "ביחס ל",
27 התלבטה.....לבסוף נפגשה י' עם עו"ד שמיר במשרדה ובנוכחותי, חתמה תצהיר
28 ההסתלקות, כשעו"ד שמיר מאמתת את חתימתה" (סעיף 44).
29

30 39. בחקירתו הנגדית של הנתבע מיום 24.6.19 (עמ' 64-63) נשאל לגבי הסתירה בגרסתו, ביחס
31 לחתימה של ב', האם בנוכחותו או שלא בנוכחותו, והשיב:

32 "ש. אני מבקשת להפנות אותך...אתה בסעיף 137 ב מצהיר ככה, ג' וב' חתמו על תצהירים
33 ביחד באותו מעמד בנוכחותם אביהם, זה נכון?
34 ת. אני אומר שוב, לא זוכר בדיוק.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 ש. אני מפנה אותך לסעיף 43 לתצהיר העדות ראשית שלך..שאתה כותב ביחס לב'...חתמה
2 על תצהיר הסתלקות בזמנה הפנוי ולא בנוכחות שלך. אז איפה שיקרת
3 ת. לא שיקרתי לא פה ולא פה
4 ש. אז יש סתירה
5 ת. יש סתירה מסוימת. אני זוכר שחתמו בבית, לא זוכר אם זה בנוכחות שלי.....
6 ש. אין ספק שלא חתמו בפני עורך דין.
7 ת. אין ספק.
8 ש. לא ידעת שתצהיר צריך להיחתם בפני עורך דין
9 ת. פניתי לעורכת דין מומחית בנושא הזה, ואני פעלתי לפי מה שאמרה לי.
10 ש. היא אמרה לך אז שתביא להן תצהיר שהן יחתמו.
11 ת. לא ציינה שיש לזה משמעות. אמרה שאני צריך להחתים אותן...
12 ש. למה את יי התעקשת שתהיה בפני עורכת הדין פעמיים?
13 ת. לא התעקשתי
14 ש. אז כל ההודעות שנקבע עם עורך דין לא התעקשת
15 ת. הצעתי לה לחתום ואמרתי לה שאם לא תחתום אני אעביר תצהיר ככה כמו שהוא בלי
16 חתימה, לא התעקשתי".
17
18 40. בחקירתו הנגדית של הנתבע העיד כי יי חתמה בנוכחותו בפני עו"ד שמיר על תצהיר
19 ההסתלקות (פרוטוקול מיום 7.7.19 בעמ' 86):
20 "ש. אתה תיארתי שהיית עם יי אצל עו"ד שמיר וראית בעיניך את יי חותמת על התצהיר.
21 ת. נכון.
22 ש. האם גם העד היה באותו מועד?
23 ת. לא".
24
25 41. הנתבע הודה כי הבת ב' והבן ג' לא חתמו על תצהירי ההסתלקות מירושת אמם בפני עו"ד.
26 נוסף על כך, הנתבע הציג גרסאות סותרות בעניין נוכחותו בעת החתימה של ב' וגי על
27 התצהירים, כאשר פעם אחת טען כי ב' וגי חתמו בפניו, ופעם אחרת טען כי ב' חתמה שלא
28 בנוכחותו.
29
30 42. יי העידה כי לא חתמה על תצהיר הסתלקות בנוכחות עו"ד שמיר אלא בפני אביה בביתם,
31 וזאת כחצי שנה לאחר שנפגשה פעמיים עם עו"ד שמיר וסירבה לחתום בפניה:
32 "ש. מקריאה לך התכתבויות מתוך כתב ההגנה ומציע לך להיפגש עם עו"ד את זוכרת?
33 ת. אני לא זוכרת, מי התקשר למי? נפגשתי איתה פעמיים פעם אחת בקפה רוממה פעם אחת
34 אצלה בית ואני סירבתי נחרצות ואמרתי לה "בעד שלום לא אחתום על זה" ובסוף חתמתי

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149 א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121 א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 בלעדיה אחרי חצי שנה, אני הבנתי טוב מאוד וסירבתי אני לא ידעתי איך הדברים מתנהלים
2 ומה זה אומר שאני חותמת, לא הבנתי את המשמעות העמוקה...
3 ש. אם היית חותמת בפני עו"ד אז פתאום היית מסרבת?
4 ת. סירבתי בפניה פעמיים ולא חתמתי בפנייה, אחרי חצי שנה נשברתי וחתמתי כי ככה או
5 ככה לא היה לי כלום.
6 ש. איך החתימה או לא בפני עו"ד היה משנה את הלך הרוח שלך?
7 ת. אם זה היה עו"ד הגון הוא היה עוזר לי לקבל את זכויותי
8 ש. האם חתימה בפני עו"ד הייתה מעלה או מורידה?
9 ת. חד משמעית כן, אם הייתי הולכת לעו"ד הגונה והייתה עוזרת לי לקבל את הזכויות שלי...
10 היא שיתפה פעולה עם המזימה הזו שהוא עשה לי.
11 ש. הבנת שהחלק שלך במעמד החתימה עובר לאבא?
12 ת. כן הבנתי שהוא לוקח הכל לעצמו וידעתי שג' וב' חתמו לפניי ולא רציתי לחתום ובסופו של
13 דבר נכנעתי והייתי ילדה שאימה נפטרה ומשרתת בשטחים
14 ש. למה לא זימנת את עו"ד שמיר? היא משקרת?
15 ת. חד משמעית משקרת... חתמה לגבי אחיי גם כן כי היא לא פגשה אותם יום אחד בחיים
16 שלה"
17 (פרוטוקול מיום 24.6.19 עמ' 48-51).
18
19 43. ובהמשך "...זו גניבה לכל דבר, אני בפירוש לא רציתי לחתום, הוא פעמיים הפגיש אותי עם
20 עו"ד פעמיים וסירבתי בתוקף לאחר חצי שנה חתמתי בסלון ביתי לא בנוכחות עו"ד והוא
21 הלך מאחורי גבי...." (פרוטוקול מיום 23.10.2018 עמ' 2).
22
23 44. ג' העיד כי חתם על תצהיר הסתלקות בבית בהיותו לבדו, ואישר כי מעולם לא פגש את עו"ד
24 שמיר:
25 "ש. טוענות שכפו עליהם בכוח לחתום על תצהירים וטענתנו שאתה וב' למעשה חתמתם שלא
26 בפני עו"ד?
27 ת. אני חתמתי בסלון לא לפני עו"ד
28 ש. איפה חתמת על התצהיר?
29 ת. בסלון
30 ש. מי היה נוכח?
31 ת. רק אני
32 ש. יכול להיות שב' הייתה איתך?
33 ת. שחתמתי לא.
34 ש. אביך היה איתך

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 ת. ישבנו כולנו בסלון, אני כמעט בטוח שגם יי היית שם ואבא ביקש מאיתנו לחתום על זה
2 והסביר לנו למה, **אני לא חתמתי באותו הרגע כמה ימים אחרי זה אם אני זוכר נכון ישבתי**
3 **וחשבתי על זה וחתמתי**
4 ש. שאתה לבד בבית?
5 ת. זה מעורפל אבל כמעט בטוח שכן
6 ש. אז להסרת ספק, לא פגשת מעולם בעו"ד אורנה שמיר?
7 ת. **מעולם לא פגשתי בעו"ד אורנה שמיר**
8 ש. אז שכתוב בתצהיר שהיא ראתה אותה ואישרה חתימתך זו לא אמת? (טעות במקור)
9 ת. אני לא ראיתי אותה, ואני לא יודע איזה חתימה היא ראתה
10 ש. אז זה לא נכון?
11 ת. אני לא נפגשתי איתה". (פרוטוקול מיום 24.6.19 עמ' 55-57).
12
13 45. ב' העידה כי חתמה על תצהיר הסתלקות בבית בנוכחות אביה, כאשר לא הייתה לה כל ידיעה
14 על מה היא חותמת, והיא מעולם לא פגשה את עוה"ד שמיר:
15 ש. מתי סיפרת לקרובות שלך שאבא לוחץ עליך לחתום על תצהיר הסתלקות?
16 ת. לא סיפרתי לאף אחד, לא ידעתי מה זה בגלל זה אף אחד לא יודע, לא הבנתי מה עשיתי
17 אם הייתי מבינה אנשים היו יודעים
18 ש. לפי סעיף 5 לתצהירך, אני מבינה שהטענה שלך ששלושתכן חתמן במטבח? (טעות במקור)
19 ת. ממש לא, אני אבא וג' היינו ביחד, חתמתי והלכתי, שאלתי מה כתוב שם והוא אמר לא
20 חשוב לא משנה חתמתי והלכתי, הוא אמר שהוא הסביר לי וזה ממש לא
21 ש. למה כתוב ש"חתמתי עם אחי ואחותי"?
22 ת. בסופו של דבר אחותי חתמה ואני חתמתי וזהו, לא אמרתי חתמנו יחדיו וביחד
23 ש. מה היה שונה אם היית חותמת מול עו"ד?
24 ת. לפחות הייתי יודעת על מה אני חותמת.
25 ש. ...שאלתי אותך מקודם איפה הם נחתמו והכעיסה אותך השאלה הזאת?
26 ת. בבית.
27 ש. שלושתכם חתמתם בבית?
28 ת. **אני חתמתי בבית**
29 ש. גם אחותך? מול אבא חתמה??
30 ת. כן. בבית. לא יודעת לא הייתי שם. מוזר שאת שואלת אותי".1.
31
32 (פרוטוקול מיום 2.4.19, עמ' 21,27,28).
33

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

1 46. ובהמשך: "...סמכתי על אבי ולא חשבתי שאבא שלי ינצל את החולשה שלי, אבא שלי
2 קרא לי לחתום על משהו בסלון וחתמתי ולא הבנתי על מה...לא פגשתי שום עו"ד ולא
3 חתמתי, אני בוכה 24/7, בתאריך החתום הייתי בבסיס בטירונות, ביום הזה בכלל ביום
4 שחתמתי זה היה סמוך לפטירה של אימי ולא מדובר בחודשים ואולי הייתי מספיק
5 תמימה שחתימה בסלון הבית ישנו את חיי כל כך....". (פרוטוקול מיום 23.10.2018 עמוד
6 (1).
7

8 47. עו"ד אורנה שמיר זומנה על ידי הנתבע ליתן עדות. עו"ד שמיר העידה כי היא עו"ד שנים
9 רבות ועוסקת מעט בצווי ירושה במסגרת שימור קליינטורה. היא נשאלה לגבי נוהל
10 עבודתה ביחס לאימות תצהירים. והעידה בפירוט יתר לגבי המפגש הראשון שלה עם י:
11 "ש. מה הנוהל שלך של החתמת תצהירים בפניך?
12 ת. אני פוגשת את האדם שאמור לחתום בפני ומסבירה לו על מה הוא חותם ומאשרת, אני
13 פוגשת אותו.
14 ש. מה התהליך שעשית?
15 ת. א' היה אמור לבדוק עם בני המשפחה ולהודיע לי...מה שהסברתי לו בזמנו שהילדים
16 יורשים מחצית 1/6 עזבון אמם עבור כל ילד...
17 ש. עשית קודם את הבקשה לצו ירושה?
18 ת. עוד לא עשיתי כי הוא רצה לשקול עם הילדים. הוא ביקש שאפגוש את הילדים ומאחר
19 והבת הגדולה היתה בזמנו חיילת פגשתי אותה באיזה שהוא יום חמישי אחד שהיא באה
20 מהצבא, היא הייתה על מדים...
21 ש. את זוכרת שזה היה יום חמישי?

22 ת. כי אני זוכרת שהתאמתי את עצמי לפגוש אותה למרות שהייתי....אני זוכרת את
23 הפגישה מצוין מאחר והבת לבשה מדים ובאה עם נשק, אם אני לא טועה דרוגות על
24 הכתפיים וזו הסיבה שאני זוכרת מצוין שישבנו בקפה בקפה ברוממה..
25 ש. ומה היה בשיחה?

26 ת. בשיחה הסברתי לה....היא לא היתה בשלה לחתום, אז השארתי לה את נוסח התצהיר
27 לחתום על זה וכך זה נשאר, לא לחצתי עליה לחתום...
28 ש. ואיך הסתיימה הפגישה?
29 ת. היא אמרה שתשקול אם לחתום או לא, אם לא תחתום תהיה היורשת של 1/6 ואם לא
30 תחתום אביה יעזור ויתמוך...".

31 (פרוטוקול מיום 7.7.2019 עמ' 89).

32
33 48. בהמשך חקירתה מספרת עו"ד שמיר כי נתנה לי "טרמפ" להורי אימה המנוחה, ומתארת
34 בפרוטרוט את השיחה שהתנהלה ביניהן "אני זוכרת את זה טוב", על תכניותיה של י'

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 ללימודי המשך בענייני רפואה/טיפול, הן לא דיברו על ענייני כספים מכיוון שלטענתה מלבד
2 הבית ב***** לא ידעה על קיומם של עוד נכסים. לעומת זאת, ממכתבה של עו"ד שמיר
3 לנתבע (נספח ו' לתצהירו) עולה כי היא דווקא ממליצה לוודא מצב רישום הנכסים באופן
4 תקין וכי היא דורשת מספרי גוש וחלקה, ואם אין בידי הנתונים, מבקשת כתובת כדי
5 שתוכל לסייע ללקוח (סעיף 4 ד'). תמוה אפוא כי עו"ד שמיר העידה כי לא ידעה על נכסיו
6 הנוספים של הנתבע.
7
8 49. עוד עולה מחקירתה, כי היא הבחינה שי' אינה בשלה לחתום על תצהיר הסתלקות.
9
10 50. כך גם העידה כי התקיים מפגש שני עם י' ואחרים ביום 30.10.14 והם חתמו בפניה:
11 ש". הייתן בקשר בזמן הזה?
12 ת. לא.... והמשרד נפתח פגשתי אותם ב-30.10.14
13 ש. מי זה אותם?
14 ת. לא זוכרת. פגשתי אותם...
15 ש. י' הגיעה לבד או עם עוד מישהו?
16 ת. לא זוכרת
17 ש. את זוכרת מה התהליך שהתקיים אצלך במשרד?
18 ת. חתמו בפני
19 ש. מי חתם?
20 ת. אני לא זוכרת. אבל יומני הזכיר לי שב-30.10.14 התקיימה פגישה כמו שכתבתי במכתבים
21 ללשכת עו"ד. מציגה צילום מיומני
22 ש. אז מה את זוכרת מהפגישה?
23 ת. חתמו זה מה שאני זוכרת. אני לא זוכרת את הפורום המדויק כי משום מה את הפגישה
24 בקפה אני זוכרת מצוין. אבל אני לא זוכרת.
25 ש. האם את נוהגת לאמת חתימות שלא בפניך?
26 ת. לא" (עמ' 91).
27
28 51. לא ניתן להתעלם מכך, שעו"ד שמיר השיבה לשאלות רבות ומהותיות ביחס לפגישה השנייה
29 כי "אינה זוכרת", וזאת בניגוד למפגש הראשון עם י' בבית הקפה אותו זכרה היטב ותיארה
30 קורותיו באופן מדוקדק לפרטי פרטים אף השוליים ביותר (כגון: הלבוש, המקום אליו
31 הסיעה אותה וחילופי הדברים ביניהן).
32

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149 א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121 א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 . עדותה של עו"ד שמיר אינה עולה בקנה אחד עם עדותם של הצדדים בכל הנוגע לתצהירים
2 של ב' וג', ואף עומדת בסתירה לעדותה של י' ביחס לתצהירה.
- 3
4 53. עו"ד שמיר טענה כי י' (היא אינה זוכרת מי עוד מלבדה) חתמה על תצהיר ההסתלקות
5 בתאריך 30.10.2014, זאת כאמור על פי יומנה אשר תיזכר אותה באשר לתאריך (נ/2). אך
6 בתצהירים שנחתמו מתנוסס תאריך שונה ה-23.11.14 וכן צוין בתצהירים כי החותמים
7 מוכרים לעו"ד באופן אישי, עו"ד שמיר נשאלה על חוסר ההתאמה בין התאריכים, והשיבה
8 כדלקמן:
9
- 10 "כשאני הכנתי את התיק והשלימו את כל המסמכים שהייתי צריכה לקבל...מילאתי את
11 כל הנתונים על סמך המסמכים שהיו לי בתיק ובהיסח הדעת כתבתי את התאריך ביום
12 **שבו שילמתי את האגרות**"
13 "ש. אין מבחינתך משמעות שאדם חותם בפניך...לא נראה לך שזה דבר בסיסי לכתוב
14 תאריך את לא מאמתת באותו רגע?
15 ת. בהיסח הדעת מילאתי את התאריך, בזמנו בעת הכנת טופס הבקשה לרשם הירושות לא
16 חשבתי שזה יהיה קריטי אם חתמו ב-30 או ביום אחר.
17 ש. אז אין מחלוקת שבזמן שהיא חתמה על התצהיר לא אימתת את התצהיר כי לא יכול
18 להיות שרשום 23.11
19 ת. הפגישה הייתה ב-30.10
20 ש. אז אין מחלוקת שב-30.10 לא אימתת את התצהיר כי אחרת היה מופיע 30.10
21 ת. **בהיסח הדעת מילאתי תאריך בהפרש של 3 שבועות**
22 ש. לא יתכן שאימתת שלושה שבועות קדימה
23 ת. זה היה בהיסח הדעת".
- 24
25 54. מעדותה של עו"ד שמיר עולה כי תאריך אימות החתימה הרשום של המצהירים אינו משקף
26 נאמנה את המועד בו אומתו התצהירים בפועל. קשה לקבל את ההסבר של עו"ד שמיר כי
27 בהיסח הדעת, התאריך שהוסף על גבי התצהירים מאוחר יותר נרשם בהלימה למועד
28 תשלום האגרות במקום ציון התאריך בזמן אמת. העובדה כי תצהירי ההסתלקות של
29 התובעות, ג' ותצהיר העד א.ר. אומתו ע"י עו"ד שמיר שלא באותו תאריך בו נחתמו ע"י
30 המצהירים בפועל מטילה צל כבד על נכונות גרסתה.
31
- 32 55. לאורך כל עדותה מתחמקת עו"ד שמיר מלהגיב לטענתם של ב' וג' בעדותם כי הם לא חתמו
33 בפניה ומעידה "אני פשוט לא זוכרת" או "אני לא יודעת מה המחלוקת כאן". וכאשר

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149 א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121 א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 מצביעה ב"כ התובעות על ב', ושואלת את עו"ד שמיר ישירות אם ראתה אותה, היא עונה
2 שאינה זוכרת.
- 3
4 56. עו"ד שמיר אף נשאלה האם נכון הדבר כי הנחתה את הנתבע להחתים את ילדיו, ואז להביא
5 אליה את תצהירי ההסתלקות כאשר הם כבר חתומים על ידי ילדיו כפי שטען כאמור
6 הנתבע בחקירתו, על כך השיבה בשלילה, ואולם, לא זכרה האם הסבירה לנתבע כי על
7 תצהירי ההסתלקות להיחתם בפני עו"ד.
8 "ש. הסברת לו שהמסתלקים צריכים להתייצב בפניך לחתום על התצהיר?
9 ת. כן. התצהיר אמור להחתים בפני עורך דין.
10 ש. האם יכול להיות או לא יכול להיות שהנחית את הלקוח שלך שיביא לך את התצהירים
11 חתומים לא רלוונטי אם זה בפניך או לא?
12 ת. לא.
13 ש. והסברת לו שתצהיר נחתם בפני עורך דין?
14 ת. לא זוכרת. מה שכתוב".
- 15
16 57. צר לי אך אין מנוס מהקביעה כי עדותה של עוה"ד שמיר אינה מהימנה.
17 נתתי אמון בעדותם של בני המשפחה (הצדדים וג') כי תצהירי ההסתלקות של ב' וג' לא
18 אומתו בפניה, והיא כלל לא פגשה בהם.
19
20 58. י. קדמי בספרו **על הראיות** חלק שני, תשנ"ט 1999 בעמ' 655-657 מסביר לעניין חובת
21 האזהרה:
22 "א. הלכה פסוקה היא כי במקום שבו לא הוזהר המצהיר אין הצהרתו מהווה
23 "תצהיר" כמשמעותו בסעיף 15 לפקודה. האזהרה היא הערובה לאמיתות תוכנו של
24 התצהיר, ובלעדיה- נשמט הבסיס לקבילותו כראיה...
25 ב. דרישת האזהרה אינה דרישה "פורמאלית – צורנית" אלא דרישה "מהותית –
26 עניינית", לאמור: המצהיר חייב להיות מוזהר על תוכן התצהיר, וחתימה על תצהיר
27 על החלק- אפילו כלולה בו האזהרה ואפילו מתיימר לשקף את הפרטים שמסר
28 המצהיר למי שערכו- אינו תצהיר כמשמעותו בסעיף 15 לפקודה".
29
30 ובאשר לחובותיו של מחתים על תצהיר:
31 "לצד חובת האזהרה החקוקה...נושא מי שמחתים אדם על תצהיר א. בחובת זיהוי
32 המצהיר לאמור בחובה לוודא כי המצהיר הינו זה שפרטיזהותו רשומים בתצהיר...ואם
33 המחתים על תצהיר הינו עו"ד נושא הוא גם בחובת הסבר התוכן לאמור: בחובה לוודא
34 כי המצהיר מודע לתכנו של התצהיר...אחרי שהתצהיר הוכן יש למוסרו למצהיר כדי

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149 א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121 א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 שיעין בו או לקוראו באוזניו, ואם התצהיר מכיל טענות משפטיות שאינן מובנות
2 למצהיר יש להסביר לו את הכתוב. רק אחרי שעה"ד השתכנע אישית שהמצהיר הבין
3 את הכתוב עליו להזהירו כחוק ולהחתיים את המצהיר עליו...".
4
5 59. אני קובעת איפוא כי תצהיר ההסתלקות של ב' לא נערך כדין באשר אינו עונה על דרישות
6 החוק.
7
8 60. באשר לתצהיר ההסתלקות של י', העידה עו"ד שמיר כי י' חתמה בפניה, וזוהי גם גרסת
9 הנתבע שהעיד כי נכח בזמן חתימת בתו י' על התצהיר אצל עו"ד שמיר. הגם שי טענה כי
10 לא חתמה על תצהיר ההסתלקות בפני עו"ד שמיר, הרי שבשקילת העדויות והטיית מאזן
11 ההסתברויות, אני קובעת כי ההסתברות הגבוהה יותר היא שי' אכן חתמה בפני עו"ד שמיר
12 ולעניין זה גרסת הנתבע ועו"ד שמיר סבירה יותר ומתקבלת יותר על הדעת.
13
14 61. עם זאת הסבריה של עו"ד שמיר בדב' ההשלכות של תצהיר ההסתלקות לא היו ממצים.
15 עו"ד שמיר בעצמה העידה כי לא הסבירה לי את העובדה כי לא ניתן לחזור בד' מחתימה
16 על תצהירי ההסתלקות. מה שכן הוסבר והודגש היו דווקא הדברים השליליים שעלולים
17 להיגרם בשל העדר החתימה על התצהיר (כך למשל, הסבירה עו"ד שמיר כי הדבר יקשה
18 על י' לקבל משכנתא).
19 ש"ש. האם כשאת מחתימה על תצהירי ההסתלקות את מסבירה לאותו מסתלק שלעולם הוא
20 לא יוכל לחזור בו ואת מסבירה את היקף העיזבון? ת. את ההיקף של העיזבון אני לא
21 מסבירה כי אין לי מושג. פה ידעתי שיש דירה ב*****. אני לא מסבירה על האופציה
22 לחזור בו אלא על המנגנון שבו אם הוא לא מוותר ישמרו על זכויותיו בדרך אחרת".
23
24 62. אני קובעת איפוא על פי מאזן ההסתברויות כי תצהיר ההסתלקות של י' נחתם בפני עוה"ד
25 שמיר, אך לא ניתן לי הסבר מלא אודות הנפקות המשפטיות של חתימתה על התצהיר
26 מבחינת היותו בלתי הפיך ובדבר אי יכולתה לחזור בה מויתורה על חלקה בעיזבון.
27
28 **ה-2 האם יש לראות את תצהירי ההסתלקות ככתבי וויתור**
29 **והאם קיימות עילות חוזיות של עושק ומצג שווא המצדיקות ביטול כתבי הוויתור**
30
31 63. טענה נוספת אשר הועלתה על ידי הנתבע היא כי חתימתה של ב' על תצהיר ההסתלקות
32 מהווה "כתב ויתור" לכל דב' ועניין, לגביו חל סעיף 7 (א) לחוק הירושה המורה כדלקמן:

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 "לאחר מות המוריש וכל עוד לא חולק העזבון רשאי יורש, בהסכם שבכתב, להעביר או
2 לשעבד את חלקו בעזבון, כולו או מקצתו, ורשאים נושי היורש לעקל חלקו בעזבון."
3
4 64. התובעות לא הכחישו כי הן חתמו על תצהירי ההסתלקות להעברת חלקן בירושת המנוחה
5 לאביהן, ומשכך אדרש לטענה זו. אין עוררין כי תצהיר ההסתלקות וכתב הוויתור הינם
6 בגדר הסכם שעליו חלים דיני החוזים. התובעות טענו כי נעשקו וכי הופעלה עליהן השפעה
7 בלתי הוגנת וחסרת תום לב ע"י הנתבע (סעיפים 33-39 לכתב התביעה וכן סעיף 61-54
8 לסיכומים).
- 9
10 65. המחלוקת נסובה על הנסיבות בהן נחתמו על ידן כתבי הוויתור. בעוד הנתבע טען כי
11 התצהירים נחתמו מרצון טוב וחופשי תוך הבנת תוכנם ע"י התובעות, הרי שהן טוענות כי
12 יש לבטלם מחמת עושק/השפעה בלתי הוגנת/ מצג-שווא ותרמית. ובסיכומיהן התמקדו
13 בעיקר בעילת העושק.
14
15 66. סעיף 18 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, קובע את זכותו של צד לחוזה לבטל
16 החוזה בעילת עושק:
17 **"מי שהתקשר בחוזה עקב ניצול שניצל הצד השני או אחר מטעמו את מצוקת המתקשר,**
18 **חולשתו השכלית או הגופנית, או חוסר ניסיונו, ותנאי החוזה גרועים במידה בלתי סבירה**
19 **מן המקובל, רשאי לבטל את החוזה."**
- 20
21 67. הפרמטרים לבחינת קיומה של עילת העושק נקבעו בע"א 2041/05 **מחקשוילי נ'**
22 **מחקשוילי** [פורסם בנבו ביום 19.11.07]. בפרשה זו נבחן האם ניתן לבטל הסתלקות בשל
23 טענות של השפעה בלתי הוגנת או מכוח עילות עושק וחוסר תום לב. נפסק כי הסתלקות
24 מעיזבון נחשבת "פעולה משפטית" במובנו של סעיף 61 (ב) לחוק החוזים, ומשכך מחילים
25 את כל הוראות חוק החוזים כולל תום הלב.
26
27 68. וכך קבעה בפסק דין מחקשוילי כבוד השופטת ברלינר:
28 "עילת העושק, הינה אחד הביטויים הברורים לתפיסה העכשווית של דיני החוזים המציבה
29 גם את הדרישה לצדק והגינות חוזית לצד מתן ביטוי לרצון הצדדים. הרעיון הוא כי בהעדר
30 רצון חופשי – החוזה פגום, כאשר 'הדרישה לפגם ברצון בעילת העושק ובעילה של השפעה
31 בלתי הוגנת היא מתונה ומרוככת יותר מזו הקיימת בעילות המסורתיות (טעות הטעיה
32 כפיה) הצירוף של תנאים גרועים עם פגם ברצון ולו פגם מתון הוא המצדיק את קיומה של
33 עילת הביטול' (שם, עמ' 971). החשיבות היא בעצם ההכרה ביסוד מצפוני מוסרי וערכי
34 שלאורו צריך להיבחן החוזה (ולענייננו כתב הוויתור) כאשר הקביעה היא כי בנסיבות

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 מסוימות, על-פי המדדים שנקבעו בעילת העושה לבחינתו של יסוד זה – ניתן יהיה לבטל
2 את החוזה". (הדגשה שלי, ר.ג.)
3
4 69. בהלכת מחקשווילי נקבעו שלושת היסודות המצטברים אשר שלובים אחד בשני, לביסוסה
5 של עילת העושה:
6 א. מצבו של העשוק- חולשתו שתבוא לידי ביטוי בחולשה/מצוקה שכלית או גופנית וחוסר
7 ניסיון.
8 ב. התנהגות העושה – מודעותו של המתקשר למצוקה וניצולה.
9 ג. היות תנאי החוזה גרועים מן המקובל.
10
11 70. התובעות טענו בסיכומים מטעמן כי גילן היה צעיר מאוד, בגירותן גבולית (על אף היותן
12 בגירות), מצבן נכון לשעת חתימת הסכם הוויתור היה אך כאשר הן התייתמו מאמן
13 בנסיבות טרגיות. לטענתן הנתבע ניצל את תמימותן וחולשתן, אי הבנתן, היותן הדיוטות,
14 והכל תוך ניצול הסתמכותן עליו, הבטחתו שימשיך לדאוג להן, וכן היותן סמוכות על
15 שולחנו. כמו כן, ציינו כי הצהרתן כלפיהן הייתה כי מדובר אך בעניין פורמלי וזהו רכשו
16 שלו ממילא. (סעיפים 7,12,13 לסיכומים).
17
18 71. עם לכתה של האם לבית עולמה, י' הייתה חיילת כבת 20 לערך וב' הייתה תלמידת תיכון
19 בכיתה י"ב לקראת סיום לימודיה. אין כל ספק כי שתיהן היו צעירות וחסרות ניסיון חיים.
20 גם הנתבע בסיכומיו ציין כי הוא עדיין רואה את בנותיו כילדות. לגישתו הגם כי מעל גיל
21 18 המחוקק רואה את בנותיו כבגירות ומאפשר להן להחזיק נשק ולנהוג ברכב עדיין בתפר
22 גיל זה ראוי שישאירו את העניינים הכלכליים לאב המשפחה (סעיף 179 לסיכומיו).
23
24 72. מחד גיסא טוען הנתבע כי ילדותיו צעירות בגילן וראוי שהוא ינהל את העניינים הכספיים
25 ושכספי ירושת אמן יוותרו בידיו. עוד טען כי אם יגיעו לידי התובעות סכומי כסף גדולים
26 סביר להניח שהן יבזבזו הכול. מאידך גיסא טוען בכתב הגנתו ובסיכומיו כי התובעות הן
27 בגירות והבינו היטב וידעו על מה הן חותמות. אף ציין כי התובעות לומדות לימודים
28 גבוהים, משכירות דירות בעצמן ומתנהלות בחייהן בצורה נורמטיבית. הנתבע לא הסביר
29 את הדיכוטומיה שבדבריו - הכיצד ילדותיו הבגירות אינן מספיק אחראיות לנהל כספים
30 בעצמן אך כן בוגרות מספיק בכדי לוותר על ירושת אמן.
31
32 73. בזמן חתימת תצהירי ההסתלקות כ- 5 חודשים לאחר פטירת האם המנוחה, המצב בבית
33 היה קשה - הנתבע העיד על כך בחקירתו (עמ' 72-73): " ולקחתי טיפול של שנה וחצי. אבל

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 ועצבות זה לכל החיים אבל אני המשכתי את החיים שלי... "לאחר מכן התבקש להתייחס
2 למצבה של ב': "לגבי ב' זה לעודד ולחזק אותה ולטפל בעצמי..." ולאחר מכן שוב בהתייחס
3 למצבה הנפשי של ב': "המצב של ב' הוא קשה והטיפול לא קשור לצו הירושה".
4
5 74. י' העידה (עמ' 44, 48): "אני זוכרת שלא יכולתי להיות בבית כי הוא התעלל בי ואני רציתי
6 להתאבד, הוא היה שבר כלי אחרי שאמא נפטרה, הוא היה משתכר בבית ויוצא בלי
7 הפסקה, הוא הבריז מהקורס שלי כי הוא נסע עם חברה שלו לכריתים....רציתי מקום
8 להתמלא בו בכוחות לא מקום ששואב ממני את הנשמה ורצח אופי, הוא תמיד עשה לי
9 רצח אופי, הוא אמר לי שאת הקורס קצינים התקבלתי כי שחקתי על זה שאימי חולה...".
10 אציין כי לגבי הטענה שהנתבע הטיח בה כי לא הודחה מהקורס רק בשל מות אמה, הוא
11 חזר עליה גם במכתבו (נספח א') אשר צורף לכתב ההגנה. כמו כן, מצער עד מאוד היה
12 לקרוא את דבריו הפוגעניים של הנתבע במכתבו כלפי י' ויתכן כי מוטב היה שלא היה
13 להעלותם עלי כתב. בהמשך טענה י' כך: "הוא הכריח ואיים עליי והייתי תלויה בו והוא
14 ניצל את החולשה שלי בזה שאני חלשה וקטנה ואיבדתי את אימי".
15
16 75. במכתבה האישי של י' לבית המשפט (הודעה לתיק מתאריך 21.5.18) סיפרה על מערכת
17 יחסים מתעללת מצד אביה כלפיה סמוך לאחר מות האם: "אבא דרש מאיתנו לעשות את
18 כל מטלות הבית והתנה בביצוען את היציאות שלי עם חברות ואת זמן העבודה על
19 המחשב...התמודדתי לא רק עם האובדן...אלא גם עם מסכת הייסורים שאבא העביר
20 אותנו עד שלא יכולתי לשאת זאת יותר ועברתי לגור תקופה אצל סבא וסבתא....עזבתי את
21 הבית..מכיוון שלא יכולתי לשאת עוד את ההתעללות הנפשית. שעברה לצערי אחותי
22 לאחר עזיבתי...אבל כשאני קוראת את כתב ההגנה שלך אני צריכה להזכיר אפילו
23 לעצמי...זה כנראה פועל יוצא מההשפלות והירידות שאתה מטיח בי מהרגע שאמא
24 נפטרה על כך שאני לא מוצלחת, לא טובה, לא מחזיקה במקומות עבודה, לא מחזיקה עם
25 החבר ו..שאמא מתביישת בי מלמעלה."
26
27 76. לאותה ההודעה, צרפה י' תדפיס משירותה הצבאי לגבי טיפול נפשי שעברה אצל קצין
28 בריאות נפש (קב"ן), ובו צוין כי במהלך השנים 2013-2015 היא טופלה ע"י מספר קבני"ם.
29 נרשם כי י' פנתה לטיפול בשל אובדן אמה וסבתה וכן בשל הקשר המורכב עם אביה. סגן
30 צ.י. ציין כי טיפל בעצמו בי' במספר מפגשים בשנת 2015. ברקע לפנייה נכתב: "...מתארת
31 קשיים בהתנהלות המשפחתית בבית וגם במסגרת תפקידה כקצינה לאור עליות ומורדות
32 במצב הרוח ובתפקוד (סה"כ רושם לתפקיד טוב ותקין)"
33

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 **77. ג' אחיהן של התובעות העיד על מצבן הנפשי הקשה של אחיותיו (עמ' 58): " מצב גרוע**
2 **(בוכה) גם שלי היה גרוע מאוד, אמרתי והתחלתי את זה, לגבי הצד המנטלי לא שיתפנו**
3 **אחד את השני... וככה גם הקשיים המנטליים וגם י' וב' לא הלכו לטיפול פסיכולוגי ארוך,**
4 **כולנו היינו מטופלים אצל הקב"ן, לא טיפלנו בזה כמו שצריך לא ברמה המשפחתית ולא**
5 **ברמת הפרט, אבא היחיד שהתמיד... הקושי היה קשה, הרבה מאוד בכי והתפרצויות**
6 **בבית, אצל י' זה היה יותר מוקצן היא הייתה שוברת דברים בבית, ב' ואני מאוד**
7 **מופנמים... העד ג' נשאל: "תאשר לי שהמצב של ב' וי' היה מבחינה נפשית מאוד קשה?**
8 **" ומשיב: "נכון, כמו שלי ושל אבא, היה מאוד קשה אצל כולנו".**
9
10 **78. ב' העידה כי הייתה במשבר נפשי לאחר פטירת אימה (עמ' 25): "את זה שאמי נפטרה, זה**
11 **היה הרבה לפני החצי שנה שאימי נפטרה, אימי בדיוק נפטרה ולא ידעתי איך אני אמשיך**
12 **לחיות קמתי בבוקר ולא הבנתי שאני נושמת (בוכה)." ולאחר מכן נשאלה לגבי יפוי הכוח**
13 **של הנתבע לעו"ד שמיר מיום 14.8.14, והשיבה: "שלושה חודשים, זה מאוד סמוך, הוא**
14 **בעצמו אמר שהיה שבור אז איך אני אהיה חזקה שהוא יותר בוגר ממני שהוא כל הזמן**
15 **קורא לי "תינוקת" ומקניט אותי כי זה מה שהוא עשה כל השלושה חודשים הללו."**
16
17 **79. הנתבע טוען בסיכומיו (סעיף 50, 53, סעיף 71) כי לגרסת התובעות עצמן במשך שנתיים**
18 **מפטירת האם הן סמכו עליו ובטחו בו, וזהו הזמן בו חתמו על תצהירי ההסתלקות/ויתור**
19 **ולכן כל טענה בדבר לחץ/עושק/כפייה לא יכולה לעמוד. רק לאחר שנתיים מן החתימה**
20 **שינה עורו לדבריהן.**
21
22 **80. מחקירתה של י' עולה כי היא לא סמכה על הנתבע (עמ' 50). ב"כ הנתבע שאלה אם טרם**
23 **החתונה של הנתבע עם אשתו השנייה הייתה תקופה טובה, וי' השיבה כי אף פעם לא הייתה**
24 **תקופה טובה ושאחרי החתונה המצב היה מזעזע אף יותר. ב' בתצהירה טוענת כי היא**
25 **סמכה על הנתבע בעת החתימה, ולא חששה כי הוא מסתיר ממנה דבר (סעיף 10.9). בהמשך**
26 **מצהירה כי: "חודשים ספורים לאחר מות אימי המנוחה, למרבה הפליאה ולתדהמתני,**
27 **החל אבי לצאת עם נשים שונות וכעבור שנתיים נישא, שינה את עורו מיד אחר מות אמי**
28 **והחל מתנכר אלי, מעליב ופוגע בי..." (סעיף 10.12 לתצהירה)**
29
30 **81. מן האמור לעיל עולה כי ב' טענה שהנתבע שינה את עורו לאחר מות האם. כך גם היא ציינה**
31 **כי הנתבע החל לצאת עם נשים תוך חודשים ספורים ממות האם וכי התייחסותה למועד**
32 **"לאחר שנתיים" מתייחס לכך שנישא לאחר שנתיים ממות האם ולא לשינוי עורו.**
33

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 .טענתה של ב"כ הנתבע כי התובעות עצמן מעידות כי סמכו על הנתבע והוא שינה עוררו רק
2 לאחר שנתיים אפוא אינה מדויקת. מן המקובץ עולה הרושם כי השינוי ביחסו של הנתבע
3 החל ממות האם והיה מורגש יותר לאחר שנישא. נוסף על כך, טענות העושק ומצג השווא
4 מתבססות לעיתים על הסתמכות ואמון שניתן ע"י צד אחד כלפי משנהו. כך גם שתי
5 התובעות בתוך פחות משנתיים, עזבו את הבית בשל סכסוך עם הנתבע, כאשר ב' העדיפה
6 להיות חיילת בודדת וי' העדיפה לשכור דירה. אשר על כן, לא ניתן לומר כי מבחינת הרגשתן
7 ותחושתן של התובעות, במשך שנתיים לאחר פטירת האם, האב "לא שינה עוררו" כלפיהן.
8
9 .82. במכתבה האישי של ב' (הודעה לתיק מיום 21.5.18) העידה על עצמה כי כשאמה נפטרה
10 הייתה בת 18 וחודשיים. ב' ציינה כי הייתה תמימה ועשתה כל מה שהורו לה הוריה לעשות.
11 סיפרה כי הייתה בוכה הרבה בעבודה ומתפרקת בבכי כשמגיעה הביתה. ב' טענה כי היא
12 לא המשיכה בחייה כפי שאביה חשב. סיפרה כי ויתרה על רצונה להיות קצינה בשל מצבה
13 ובשל העדר תמיכה. על תקופת הצבא כותבת ב' בזו הלשון: **"אבי התחיל לדרוש ממני
14 כספי ארנונה על חדרי בבית וכל יום שחזרתי הביתה נעשה לי רצח אופי, האמנתי כמה
15 אני לא טובה, לא משנה כמה הייתי מסבירה...המצב היה כה חמור שהייתי חסרת ביטחון
16 באופן קיצוני והייתי רועדת ומגמגמת כאשר הייתי מדברת עם אנשים...הייתי ממש
17 בקרשים, ברחתי מהבית בלית ברירה...התקופה ממות אימי ועד היום הייתה תקופה
18 שהגעתי אליה למצבים קשים ביותר מנשוא שלא היו חייבים לקרות כלל, שכבר השאירו
19 בליבי שריטות שלא יירפאו במהרה, אם בכלל."**
20
21 .84. טענתה כי הנתבע דרש ממנה תשלום ארנונה עבור חדרה בבית, עשוי להישמע לאדם
22 המתבונן מבחוץ כבלתי סביר ומופרך, שכן מדובר ביחסים שבין אב לבתו ובמשפחה
23 ששכלה לא מכבר את האם שהייתה אבן הראשה. אך זוהי, ככל הנראה, הייתה המציאות
24 במשפחת ***** . הנתבע צרף לבית המשפט טבלאות בבוקרו של הדיון מיום 7.7.19 (המסמך
25 אומנם הוצא מתיק בית המשפט אך ב"כ התובעות התייחסה למסמך בתחילת הדיון שכן
26 הנתבע ציין בו את ההוצאות ששילם עבור התובעות). מהמסמך עולה כי הנתבע חישב את
27 דמי הארנונה לכל אחת מן התובעות עד יום יציאתן מן הבית וכן את עלות חומרי הניקוי,
28 ביטוח, אחזקה ודלק עבור שלושת הרכבים ועוד רכיבים רבים אותם קיזז לבסוף מולקצבת
29 השארים של כל אחת מהן. כך למעשה, התכוון הנתבע להוכיח כי היו לו הוצאות על בנותיו.
30 אך קריאה בין השורות מוכיחה כי דבריהן של התובעות על עריכת התקזזויות ונוקשות
31 יתירה בענייני כספים היו מנת חלקן בחייהן עם הנתבע לאחר פטירת המנוחה.
32

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 85. במרוצת ההליך ביקשה ב"כ הנתבע להזמין את מסמכי תנאי שירות של ב'. ואכן מסמכים
2 אלו הוצגו כראייה. כותרתו של המסמך הינו "דו"ח ביקור בית" מיום 01.12.2015 והוא
3 מאפשר הצצה אובייקטיבית לכל שהתרחש בבית הצדדים. הדו"ח נעשה בעקבות בקשתה
4 של ב' להיות מוגדרת כ"חיילת בודדה". הביקור נערך בבית ב***** בנוכחות הנתבע,
5 כאשר המשק"ית ת"ש ציינה כי החיילת לא מתגוררת בבית אלא אצל הסבא והסבתא
6 ובדירה שכורה אצל אחותה. נכתב כי החיילת עזבה הבית בתאריך 1.1.15. וכך כי "החיילת
7 יזמה את העזיבה מהבית. אם החיילת נפטרה לפני כשנה וחצי, יחסי החיילת עם אביה
8 התדרדרו, נוצר קרע ע"פ דבי החיילת. ועל כן החליטה לנתק קשר ולעזוב את הבית." וכן:
9 "הסיבה לעזיבת החיילת...הנה התנהגות לא מכבדת מצד אביה. מדבר אליה בגסות
10 ומטיל עליה משימות עד השעות הקטנות של הלילה. ע"פ דברי האב- אינו מבין מדוע
11 החיילת עזבה את הבית." ובנוסף: "האב מוכן לתמוך בחיילת ולספק לה את כל צרכיה
12 במידה ותסכים לחזור הביתה. כרגע מתגוררת אצל סבא וסבתא". עוד ציינה משקית הת"ש
13 כי הבית ברמה גבוהה וכי המשפחה נראית עמידה. לבסוף ציינה כי לא קיימת בעיה כלכלית
14 וכי היא ממליצה לאשר לחיילת "בודד".
15
- 16 86. לצורך מתן החלטה האם להכיר בב' כחיילת בודדת, אף נערכו שיחות שתועדו עם י' ועם
17 גב' ר' דודתה של ב'. יש לתת את הדעת לראיון שנערך לב' על ידי קצינת הת"ש סגן ג', אשר
18 סיכמה את התרשמותה כדלקמן: "נראה כי החיילת עברה משבר לפני כשנתיים, משבר
19 אשר גרם לזעזוע במשפחתה. אב החיילת לא מהווה דמות סמכותית, חינוכית או עורף
20 משפחתי כלל. אומנם האב היה רוצה שתחזור הביתה ומשלם לה את חשבון הטלפון, אך
21 הדבר נראה כך רק על פני השטח שכן החיילת בראיון בכתה ובקושי הצליחה לספר על
22 היחס הרע שמקבלת בבית.
23 החיילת נראית מפוחדת ושוברת כאשר מדברים על אביה, השתמשה רבות במושג "הוא
24 מוריד אותי". כלומר לא דואג להתפתחותה, למי שהיא, להרגשה שלה ולצרכים
25 שלה....כמו כן לא תומך בה בצורה כלכלית...לאור האמור אמליץ לאשר לחיילת בודד
26 חע"מ+הלנה ביית החייל לחצי שנה". (הדגשה שלי, ר.ג.)
27
- 28 87. התרשמותה זו של קצינת הת"ש מצביעה לא רק על מצבה הנפשי הקשה של ב' אלא גם על
29 היחס הנוקשה, המחמיר והרודני של הנתבע כלפי בתו, שחרג מכל פרופורציה שהיא, עד
30 כדי כך, שקצינת הת"ש ציינה כי ב' מפוחדת.
31
- 32 88. גם גב' ד.י., גיסתה של האם המנוחה, ועו"ס בהכשרתה, ציינה בתצהירה כי מצבה של ב'
33 היה קשה, גב' ד.י. נשאלה: "אז למה ב' חתמה?" וענתה: "במצב שהיא דיברה אחרי
34 ושהבנתי שאבא צועק ומאיים ואומר לה לעשות כך וכך היא מגיעה למצב שמה שאבא

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 **אמר עושים לכן היא חתמה** (פרו' מיום 2.4.19, עמ' 12. בסיכומיו (עמ' 12) טוען הנתבע כי
- 2 עדותה היא בגדר עדות שמועה וחלקה עדות כבושה. בנוסף הועברה על ידו ביקורת על
- 3 התנהלותה של גב' ד.י., אשר רק הציעה טיפול פסיכולוגי למשפחה אך לא עשתה בפועל
- 4 דבר למען התובעות. חרף ביקורת זו, סבורני כי יש משקל לעדותה שהינה בגדר התרשמות
- 5 בלתי אמצעית משיחות עם התובעות שניהלה בזמן אמת. ולכן עדותה מחזקת את גרסתן.
- 6
- 7 89. מעדותה של גב' א.ר., אחותה של האם המנוחה עולה כי מצבה הנפשי של ב' היה ירוד מאוד
- 8 לאחר גיוסה לצה"ל: **"ב' לא דיברה, היא הייתה במצב נפשי מאוד ירוד באותו זמן, היא**
- 9 **הלכה לצבא וחזרה לבית הוריי ולפעמים הייתה חוזרת מהצבא וישנה אצל י' רוב הפעמים**
- 10 **אצל הוריי ופחות דיברה, אני לא פסיכולוגית ולא יכולה להעיד, רק מה שראוי עיניי"**
- 11 (פרו' 2.4.19 עמ' 15). הנתבע בסיכומיו מעביר תחת שבט ביקורתו את התנהלותה של גב'
- 12 רביב בזמן זה, באשר היא לא עזרה וסייעה לתובעות כלכלית או נפשית ורק ניסתה להשמיץ
- 13 את הנתבע ואת התנהגותו. לשיטתו מדובר בעדה מוטה לטובת התובעות. אכן מעדותה של
- 14 גב' א.ר. עולה כי על אף ידיעתה על מצבן של התובעות היא לא סייעה להן. עם זאת עדותה
- 15 שופכת אור על מצבה של ב' ומחזקת את גרסתה. יושם לב כי הנתבע לא הביא אף עד שיעיד
- 16 מטעמו על התנהלותו מול בנותיו ועל מצבו לאחר פטירת רעייתו, ואלו עדויות צדדים
- 17 שלישיים שעומדות לנגד עיננו.
- 18
- 19 90. עו"ס מ.ג., ערכה דוחות בעניינן של התובעות, ואלה הוצגו כראיות בתיק. בדו"ח מיום
- 20 20.8.17, אודות י' כתבה כי היא מכירה את המשפחה משנת 2013 סביב מחלת האם, וכי
- 21 לאחר מות האם בשנת 2014 הגיעה לביקורי בית והייתה בקשר עם הנתבע והבן ג'. העו"ס
- 22 ציינה כי בשנת 2016 נפגשה עם ב' לאור בקשתה שתוכר כחיילת בודדת, והיא התרשמה כי
- 23 הנתבע התנכר אליה: **"לאחר מות האם ערכתי מספר ביקורי בית ופגשתי את אבי**
- 24 **המשפחה...היה נדמה כי...חש האב אבוד לחלוטין ולא ידע איך להתמודד עם המצוקות**
- 25 **שהביעו ילדיו. הוא הופנה לטיפול רגשי...גם הבן ג' פנה טלפונית לבקש יעוץ...". בהמשך:**
- 26 **"ב' תיארה מצבים בהם הייתה חוזרת מהצבא הביתה בשעות הערב ובבית לא היה מזון**
- 27 **וכן צופה ממנה על ידי אביה כי תכבס ותנקה...מספרת על חוויה של אב שאינו צפוי-**
- 28 **פעמים חרדתי מאוד (... ולעיתים אדיש לחלוטין לגורלה. מספרת כי אביה נהג להעליבה**
- 29 **ושלל ממנה כל עזרה."**
- 30
- 31 91. העו"ס מ.ג. תיארה בדו"ח מיום 20.8.17 כי נפגשה עם י', וזו דיווחה לה כי מאוקטובר 2015
- 32 עזבה את בית אביה ***** ושכרה לעצמה דירה בחיפה. עוד כותבת העו"ס כי גם י'
- 33 דיווחה על קרע שחל ביחסיה עם הנתבע שלא הצליח לראות השבר שנוצר לאחר מות האם
- 34 ולפעול לאיחוי. י' תיארה כי הנתבע מצא זוגיות חדשה והחתים את ילדיו על וויתור

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 בחלקם ברכוש ובכספים של אמם. העו"ס סיכמה כי להערכתה י' נותרה חסרת כל עורף
2 משפחתי: "להערכתך לאור היכרותי עם המשפחה ולאור השיחה עם י', לאחר מות האם
3 נראה כי המוות לא עובד ונראה כי המשפחה חוותה התפרקות קשה. י' הינה צעירה
4 פיקחית וחזקה שעברה מות אם ונטישה מצד אביה...זאת על אף שהיא חסרת כל עורף
5 משפחתי כיום...". על הערכתך זו חזרה גם בדו"ח מיום 15.4.2018 בנוגע לבי'.
6
7 92. הנתבע העיד שבעת חתימת התובעות על תצהירי ההסתלקות הייתה אוירה של אבל ויגון
8 אך גם חזרה לשגרה. אלא שהעדויות מצביעות אחרת. י' תוארה על ידי אחיה ג' כמי
9 שמתמודדת עם האובדן של האם, אשר היוותה עמוד התווך עבורה בדרך של שבירת
10 חפצים. ג' תיאר התפרצויות בכי כל הזמן ברחבי הבית. עו"ס מ.נ. אבחנה את המצב ככזה
11 שבו המוות לא עובד ולא טופל. מלבד הנתבע אשר טיפל בעצמו ופנה לליעוץ פסיכולוגי, לא
12 עברו התובעות את הטיפול הפסיכולוגי אשר לו נזקקו. לעומתן, נראה כי הנתבע המשיך
13 בחייו, הטיפול הפסיכולוגי הממושך שעבר מעל לשנה, 49 מפגשים כך על פי עו"ס כ' (נספח
14 ד' לתצהיר הנתבע) סייע בידו להתגבר על החסר של רעייתו המנוחה. כאשר לדבריו כבי'
15 בחודש 10/2015, לאחר שנה ו-5 חודשים מפטירת אמן של התובעות, עזב הבית ועבר
16 להתגורר עם חברתו ולימים אשתו השנייה.
17
18 93. דווקא העובדה כי בית המשפחה הוא גדול ורחב ידיים וכי לא קיימת בעיה כלכלית (כפי
19 שציינה משקי"ת התי"ש) ממחיש את מצבן הטראגי אף יותר. שכן התובעות העידו על
20 מצוקה כספית והעדר משענת כלכלית להתרווח עליה עד שהגיעו לכדי חוסר מזון ופנו
21 לבקשת עזרה מאחרים. כן העידו כי לא היה להן בית לחזור אליו והעדיפו להתגורר עם
22 סביהם.
23
24 94. התרשמותי לאור העדויות והראיות כי התובעות היו במצב נפשי קשה לאחר פטירת אימן
25 המנוחה, כל עולמן התערער ולא הייתה עוד קרקע מוצקה לרגליהן מכל הבחינות.
26 התייתמותן מאימן בשילוב גילן הצעיר, כאשר הדמות היחידה שנותרה להן לסמוך עליה
27 היא אביהן, שהתגלה כמשענת קנה רצוץ, באשר התייחס אליהן בזלזול וביד קשה עד כי
28 נאלצו שתיהן לצאת מהבית ולהילחם על הישרדותן הכלכלית בחוץ.
29 התובעות היו נסערות ובוכיות בעת מתן עדותן ודומה היה כי הן חוות מחדש את כל הצער
30 והסבל שעבר עליהן.
31 נתתי אמון בעדותן שניתנה מדם ליבן באשר למצוקה הרגשית והנפשית אליה נקלעו לאחר
32 פטירת האם.
33
34 95. נסיבות אלה, מקימות את שני היסודות הראשוניים של עילת העושק.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

1 היסוד הראשון : "מצוקתו של העשוק – היא מצב של צרה ודוחק לו נקלע המתקשר בחוזה.
 2 הכוונה לשינוי פתאומי המביא ללחץ - כלכלי או פסיכולוגי חמור. המועד הקובע לעניין
 3 מצבו של העשוק הוא מועד ההתקשרות ולכן, אין צורך שהמצוקה תהיה מתמשכת, גם
 4 מצב ארעי יכול להיות מצב של מצוקה". (גבריאלה שלו, דיני חוזים, מהדורה שניה בעמ'
 5 (248)
 6 והתקיימותו של היסוד השני : "התנהגות העושק משמעה, כי זה ידע על מצוקתו, חולשתו
 7 או חוסר ניסיונו של העשוק, כאשר גם אי אכפתיות או עצימת עיניים יחשבו כידעה.
 8 המצוקה, החולשה או חוסר הניסיון לא תלויים בעושק ויתכן ונובעים ממקור אחר
 9 לחלוטין". (בעמ' 247).

10
 11 **ה-3 תלות מוחלטת והסבר לקוי באשר לתצהירי ההסתלקות שעולה לכדי מצג**
 12 **שווא באופן ש"כתב הויתור" גרוע מן המקובל**
 13

14 96. ניכר כי מצבן הנפשי הקשה של התובעות, חוסר ניסיון ותלותן הכלכלית בנתבע, הקנו לו
 15 עמדת כוח והשפעה חזקה יותר. וביתר שאת, נכון הדבר לאור חזקת יחסי האמון השוררים
 16 בין אב לילדיו, כך שבעת החתימה על תצהירי ההסתלקות, התובעות הסתמכו על דברי
 17 אביהן.

18
 19 97. אין חולק בדבר תלותן הכלכלית של התובעות בנתבע. הנתבע בעצמו מעיד על כך בראיות
 20 שצירף שמצביעות על התנהלות כלכלית של קפיצת יד מתחשבת תוך הכתבת תנאים בטרם
 21 נתינה.

22
 23 98. מנספח ו' לכתב הגנתו של הנתבע עולה כי הוא העביר לי' כספים בהעברות בנקאיות ושילם
 24 עבורה תשלום של שכר דירה (העברה של 2,000 ₪) ורישום לפסיכומטרי (580 ₪), כסף עבור
 25 מזון כלבים וחיסונים ועוד. גם מתרשומות הוויט'סאפ עולה כי הנתבע מיידע את י' שהעביר
 26 לה כך וכך כספים ושעליה להתנהל עמם בחוכמה.

27
 28 99. אך בו זמנית העביר ביקורת חריפה על בזבזים של י' לתפיסתו: "...מעולם לא היה לנו
 29 מינוס, אם אין כסף לא מוציאים".

30
 31 100. י' העידה כי הנתבע העביר לה כספים בהיקף מצומצם וגם זאת רק לאחר תחנונים רבים
 32 : "הוא העביר לי העברה חד פעמית של 2,500 שקלים אחרי תחנונים ואני חישבתי והוא לא
 33 העביר לי יותר מ-30,000 ₪ אז אל תספרי לי סיפורים כי הוא לא תמך בי". בהמשך נשאלה
 34 י' על המקדמה לאוניברסיטה תשלום שביצע הנתבע עבורה והשיבה כי: "אחרי שבכתי

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149 א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121 א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 לאימא של ש' יום ולילה...אימי לא הייתה רוצה שאבכה כל יום ואחיה בעוני הזה, עובדת
2 עם נוער בסיכון ואני לא קונה לעצמי שום דבר מעבר, שאין לי משפחה ואף אחד לא תומך
3 בי לא רגשית ולא כלכלית שהוא חוגג בלי סוף, רק סופ"ש לכל האורחים אחרי החתונה
4 שלו ושל ש' זה מעיד" (עמ' 47 לפרוטוקול).
5
6 101. בחקירתה נשאלה אם היא זוכרת שהנתבע אמר שיחכה לה מפתח לדירה, והשיבה כי היא
7 שאלה אותו אם יש תנאים, ואכן כאשר בא ליתן לה את המפתח, דרש שהיא תחתום על
8 חוזה, והיא סירבה לתתום (עמ' 48 לפרוטוקול). גם גב' פ' העידה כי יי קיבלה ממנה 300 ₪
9 מכיוון שהחשבון שלי היה חסום, וכאשר שוחחה עם הנתבע על כך, השיב לה שבתו בזבנית
10 ולכן הוא אינו נותן לה כסף (עמ' 7 לפרוטוקול).
11
12 102. ב' העידה על מצוקתה הכלכלית ותלותה המוחלטת באביה: "...בסמוך למוות של אמא
13 היינו מקבלים אוכל מהישוב ***** וברגע שהפסקנו לקבל את האוכל אני הייתי צריכה
14 לשלם את כל האוכל וממנתי את הכל (בוכה) אבא לא תמך בי אחרי זה...כל המשכורת שלי
15 הלכה על אוכל". (פרוטוקול מיום 2.4.19 עמ' 25).
16
17 103. במנותק מסוגיית החתימה על תצהירי ההסתלקות ביקש הנתבע לטעון כי מימן את
18 התובעות והעביר להן כספים רבים לאחר פטירת האם, אלא שהתברר כי מלוא קצבת
19 השאירים שלה היו זכאיות התובעות הועברה לחשבון הנתבע.
20 "ש. לפי מה שאתה כותב יי קבלה 29,439 ₪ ובי קיבלה 35,425 ₪ הסכומים האלה נכנסו
21 לחשבונך". ת. נכון".
22
23 104. כך גם לא נעלם מעיניי כי הנתבע בכתב הגנתו העלה את האפשרות (סעיף 135 ה') כי אם
24 התובעות לא היו מסתלקות מחלקה של האם, הן היו צריכות לשלם לו דמי שימוש עבור
25 מגורייהן בבית. טענות אלו אשר הועלו עלי כתב רחוקות כמזרח ממערב מניסיונו של הנתבע
26 להציג את עצמו כנדיב וכמי שתומך כלכלית בבנותיו.
27
28 105. לאור האמור, אני קובעת כי יחסי הכוחות של הצדדים העידו על חוסר שוויון ועל תלות
29 מוחלטת של התובעות בנתבע והיוו כר פורה לחתימתן על תצהירי ההסתלקות.
30
31 106. על רקע זה הסבר הנתבע באשר לתצהירי ההסתלקות, לא רק שהיה פגום וחסר, אלא
32 שהנתבע ניסה להמעיט בערכם של התצהירים ולתארם ככאלה שנדרשים אך ורק לצורך
33 חידוש רישיון הרכב.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 על גרסתו זו חזר הנתבע גם בחקירתו. ובזיקה להסבריו לתובעות באשר למהות החתימה:
2 "השבתי לך לפני חמש דקות ולפני 20 דקות אמרתי לך שהחתימה של י' לא הייתה קריטית
3 ולא הכרחית הכל היה כדי לאשר את לאפשר לחדש את הרישיון לרכבים...".
4 ובהמשך: "הנושא של החתימה היה שולי לחלוטין ולא נעשה שום מעשה שקשור לנושא
5 של צו ירושה...". "הצו הירושה היה נדרש כדי לחדש רישיון לרכב לא היה לזה משמעות
6 לחיים שלנו...". "היה לי מועד קצר עד שהרישיון הזמני לשני הרכבים והייתי חייב
7 להוריד את השם של נ" (פרוטוקול מיום 24.6.19 עמ' 64).
8
9 107. כאמור גם ג' העיד כי הסבריו של הנתבע בנוגע לאותן חתימות שנדרשו מהילדים היו
10 בזיקה לחידוש רישיונות הרכבים ונחזים ככאלה שבקשו להפחית מחשיבות העניין:
11 "ש. אחרי פטירת אמא אני מבינה שהייתה בעיה עם חידוש רישיונות הנהיגה, ואבא סיפר
12 שפנה אליכם שצריך להתחיל בהליך וביקש שתחתמו בהליך העיזבון? איזה הסבר הוא נתן
13 לכם?
14 ת. כן דומה למה שאמרת, בשביל חדש את רישיון הרכב להונדה לדעתי אי אפשר לעשות
15 זאת בלי להסדיר את עניין הירושה" (עמ' 55).
16
17 108. כך אף מעדותן של התובעות עולה כי הנתבע הציג את חתימתן על תצהירי ההסתלקות
18 כעניין פשוט וטכני שהוא זקוק לו.
19 י' העידה כי: "הוא ניסה להמעיט מערכו של המסמך, הוא אמר שזה רק עניין פורמלי
20 וצריך לסדר כדי להשתמש בחשבונות והוא לא הסביר שזה מה שאני הבנתי מתבונתי
21 האישית וחוכמתי הגדולה, הוא שיקר לי לגבי המסמך, הוא ולא אף אחד לא הסבירו לי את
22 זה..." (פרוטוקול 24.6.19 עמ' 50).
23
24 ב' העידה:
25 "ש. את מספרת שאביך רימה אותך?
26 ת. חד וחלק.
27 ש. את האמנת שהוא צריך את החתימות רק בשביל החשבונות?
28 ת. משהו עם הכספים, על האוטו באופן כללי אני יודעת
29 ש. חתמת כי לא הייתה לך ברירה או כי האמנת שזה לטובת אבא ולטובתך?
30 ת. לא האמנתי, לא ידעתי על מה חתמתי משהו בשביל הכספים למה שאני לא אחתום".
31 (פרוטוקול 2.4.19 עמ' 23).
32

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 109. עדותו של הנתבע ועדותה של ב' בעניין החתימה תאמו זו את זו בכל הנוגע להצגת העניין
2 בפניה על ידי הנתבע, דהיינו תיאור כי מדובר בעניין פעוט וטכני שהנתבע זקוק לו.
3 כך בעדותה של ב': "ממש לא אני אבא וג' היינו ביחד, חתמתי והלכתי, שאלתי מה כתוב
4 שם והוא אמר לא חשוב, לא משנה חתמתי והלכתי, הוא אמר שהוא הסביר לי וזה ממש
5 לא...לא היה עלי לחץ הוא פשוט ניצל אותי, קרה לי באתי חתמתי וביי...כן אבא אמר לי
6 לעשות אז עשיתי למה שלא אעשה הוא אבא שלי". (פרוטוקול מיום 2.4.19 עמ' 24 ש' 4-5).
7
8 110. באשר לאי יידועה של אחותה בדבר חיזקה עוד יותר את הגרסה המשותפת בדבר הצגת
9 הדברים בידי הנתבע במועד החתימה:
10 ש. את לא מספרת לה דבר משמעותי שחתמת תצהיר לאביך?
11 ת. לא ידעתי שזה משמעותי זה הקטע. לא ידעתי זאת הבעיה". (עמ' 31 ש' 29-32).
12
13 111. ובהמשך הסבירה כי חתמה ללא הבנת משמעות התצהיר הואיל וסמכה על אביה:
14 "אני סמכתי על אבי, למה היה צריך להפעיל עלי מכבש לחצים? לא הופעל מכבש לחצים,
15 קראתי באתי ביי. אם צריך אגיד זאת שוב כי אין הבנה. כל פעם שואלים אותי אותם
16 שאלות כדי לבחון אולי אשנה גרסה יש גרסה אחת וזהו. אותה שאלה מאה פעם".
17
18 112. בפסיקה נקבע כי כאשר נמנע מידע חשוב מאחד הצדדים להסכם, מהווה הדבר מצג שווא
19 (ע"א 494/74 חב' בית החשמונאים ואח' נ' דוד אהרוני [פורסם בנבו מיום 03.02.1976]
20 סעיף 15 לחוק החוזים מטיל חובת גילוי רחבה על צד לחוזה, זאת בד בבד עם חובת תום
21 הלב אשר חולשת על כלל דיני החוזים (סעיף 12).
22 עוד נפסק כי: "מקום שקיימים יחסי אמון מיוחדים בין הצדדים, שם גם קיימת חובת גילוי
23 מיוחדת: חובה מקיפה ועמוקה במיוחד". (בע"א 9019/99 מרילין קינסטלינגר ואח' נ'
24 רחמים אליה [פורסם בנבו ביום: 25.03.01]).
25
26 113. בעדויות כל בני המשפחה הובהר מפורשות כי הסבריו של הנתבע באשר לחתימות לא רק
27 שהיו חסרים, אלא שהיו כאלה שניסו להמעיס ולהפחית ממשמעות החתימה. גרסתו זו של
28 הנתבע מביאה לכדי מסקנה כי למעשה ולשיטתו אין כל ויתור מצידן של התובעות שכן
29 חתימותיהן היו דרושות אך ורק לצורך האמור לעיל, ולמעשה הן חסרות תוקף באשר לכלל
30 הרכוש. ומכל מקום, מדובר בהצגת מצג שווא שיש בו כדי להביא לבטלותם של כתבי
31 הוויתור.
32 114. בכל הנוגע ליי, התרשמתי כי חתימתה נעשתה לאחר הפעלת לחץ רב של הנתבע עליה ותוך
33 שהתנהלותו בעניין זה נחזית להיות כקנייה של חלקה בעיזבון ע"י מתן הבטחות שווא כדי

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 לרצותה. עד שלבסוף נכנעה ללחציו של הנתבע ועשתה כמצוותו כשהיא לא הייתה "בשלה"
2 לכך.
3
4 115. י' סירבה בכלתוקף לחתום על תצהיר ההסתלקות כפי שעולה מתוך ההתכתבות בינה לבין
5 הנתבע (נספח ד' לכתב ההגנה של הנתבע. טעויות הכתיב במקור):
6
7 18.10.2014 : 18:06 -א.א.: "מספיק עם החשבונות, ההתחשבות והילדותיות. העוג
8 הסבירה לך שנה שאת רוצה לא אפשרי. ודי עם הזלזול..."
9 18.10.2014 : 18:44 -י' שלי: "אני דורשת שישיית מהרכוש כמו שמגיע לי לפי החוק. ישאר
10 לך עוד הרבנ בשביל עצמך. אתה תקבל 50%. זה לא נתון לויכוח. תביא חשבונות מהבנק
11 תפתח לי חיסכון עם מה שמגיע לי ואז אסכים לחתום על הטפסים."
12 18.10.2014 : 18:52 - א.א.: "י' זה לא יקרה. את קצת איבדת את העשתונות. מאכזב אותי
13 שאת נותנת כזה משקל לכסף. הרכוש והעסף שחשכנו עם הרבה זיעה ודמעות לא נועד בשביל
14 שיישב לך עסף בחשבון בנק ותוכלי לחגוג, הוא נועד כדי לממן לכם לימודים, לחתן
15 אתכם...."
16 18:51 -א.א.: " ולפעמים, גם לשיהיה כסף לשעת צרה וראינו שצרות קורות."
17 18:52 -י' שלי: "בדיוק בגלל זה אני לא סומכת עליך. כי אתה קמצן"
18
19 116. ביום 19.10.2014 שוב כתבה י' לנתבע הודעה וביקשה כי יוציא תדפיסים של חשבונות
20 הבנק, ויפתח עבורה פיקדון בגובה של 1/6 מהכספים, והודיעה לו כי היא אינה מתכוונת
21 לחתום על שום דבר: "זה מגיע לי מהמדינה. אני לא יזרק לכלבים שוב. זה הכסף שלי
22 וזכותי שיהיה לי אותו". הנתבע השיב לה כך: "י' אין לך מושג על מה את מדברת. לא
23 תדפיסים ולא נעליים. אני מציע שביום חמישי הקרוב כשתבואי הביתה נצא לאכול
24 איפשהו ואני אסביר לך הכל. את סתם פוגעת בעצמך, לא רק במשפחה ובאמא". י' ענתה
25 לאביה: "אין לי בעיה לשבת לאכול אבל די עם הקלישאות המטומטמות שלך". בחקירתה
26 הנגדית אודות ההודעות שצורפו: "וכל הדברים שהוא כותב בוואטסאפ באים לראותו
27 הוא רק מראה שכל הזמן ריבים והוא לא מסכים לי כלום והכל הוא היה עושה בדרישות
28 ותנאים...את הוכחת בזה שצירפת תכתובות, את עוזרת לי ואני לא צריכה להוסיף
29 מילה...המסמך לא נחתם כדין.. הוא נחתם תחת איומים וסירב קשה לי במשך חצי שנה
30 וניצול המצב שלי שרה בישוב ללא יכולת לפרנס עצמי, יש ראיות". (פרוטוקול 24.6.19 עמ'
31 46-47).
32

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149 א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121 א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

- 1 117. מההתכתבות ביניהם בהמשך משתמע כי הנתבע סירב להקצות לי את חלקה בעיזבון
2 האם והציע כי יפגשו וישוחחו על כך. ביום 20.10.14 הציע הנתבע לי שיטוסו לחו"ל
3 להופעות וכיף. וביום 21.10.2014, ציין הנתבע כי ניתן לפתוח עבורה קרן נאמנות אצל עו"ד
4 שמיר בה יופקדו הכספים ומציע שיפגשו אצלה בסוף השבוע והיא תסביר להם על כך.
5
6 118. מקריאת הודעות אלו עולה כי הנתבע גמר אומר בליבו להניע את י מהחלטתה לקבל את
7 חלקה בעיזבון אמה. לא בכדי עוה"ד שמיר העידה כי י "לא הייתה בשלה" לחתום על תצהיר
8 הסתלקות.
9 עוה"ד שמיר אף התריעה בי שאי הסתלקותה מהעיזבון יהא בה בכדי להפריע לה בעתיד לכל
10 מיני דברים.
11
12 119. העדר תקינות הליך עריכת תצהירי ההסתלקות, מקבל חיזוק בניסיונו של הנתבע להחתים את
13 התובעות לאחר נישואיו השניים, על אותו הסכם "לימודים ואהבה" מיום 4.6.16 בגדרו ביקש
14 להוסיף סעיף של העדר תביעות.
15 הנתבע הציע לילדיו לבחור באחת משתי האפשרויות לקבלת כסף, האחת כעת, ללא שמי מהם
16 נרשם ללימודים, והשניה – בעתיד, עת יירשמו ללימודים תוך הבטחה לסיוע – שבנוסף
17 מתחייבים הנתבע ורעייתו לסייע ככל אשר יוכלו.
18
19 120. לאור האמור, אני פוסקת אפוא כי היסוד השלישי לעילת העושק, שהנו תנאי החוזה גרועים
20 מן המקובל, מתקיים בנסיבות העניין. ויתורן של התובעות על חלקן בעיזבון אימן במצוקה
21 הרגשית והנפשית בה היו ותלותן בנתבע, יוצרים בפני עצמם חזקה של "גריעות התנאים
22 מהמקובל" באופן שמאפשר ביטול תצהירי ההסתלקות/כתבי הויתור.
23
24 121. בשולי פסק הדין, אני מוצאת לנכון לדון בטענת השיהוי בהגשת התביעה, כשלוש שנים לאחר
25 מתן צו הירושה, ולהורות על דחייתה.
26
27 122. סבירות הזמן נמדדת ונשקלת על ידי בית המשפט ובהתאם לנסיבות המקרה.
28
29 123. נקבע כי ככל שההסבר לשיהוי סביר יותר, לא יהווה השיהוי מכשול אף אם מדובר באיחור
30 של שנים (עמ"ש 13757-05-10 מ.י. נ' ש.כ. [פורסם בנבו ביום: 5.10.10].
31
32 124. התובעות טענו כי מיד עם התבהרות העובדות פעלו והגישו תביעתן (סעיפים 26-21) וכי אין
33 כל קושי לברר את עובדות המקרה לאשורן.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'

ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

1 125. ובענייננו התובעות עומדות בקריטריונים שנקבעו בפסיקה בשאלת ביטול צו הירושה ועל כן
2 אין בנמצא כל שיהוי (ע"א 516/80 לשינסקי נ' הנאמן על נכסי החייב מנפרד לשינסקי [פורסם
3 בנבו מיום 4.11.1982].

4

5

ו אחרית דבר

6

7 126. כמילות סיכום, אציין כי יש להצר על כך שהתביעה התגלגלה לכדי הכרעה שיפוטית תחת
8 סיום המחלוקת בהצעת הפשרה שהועלתה בדיון תוך התחייבות הצדדים להשתלב בטיפול
9 משפחתי, אשר עשויה הייתה להביא לליכוד המשפחה מחדש.
10 אכן "איש באמונתו יחיה" ויש לכבד את השקפת עולמו של הנתבע והדרך בה בחר לנהוג
11 בכספיו מול ילדיו. אך התעקשות עקרונית על גישה חינוכית ודבקות בה בכל מחיר היא
12 אשר היא, עשויה להיות הרת גורל ותוצאותיה כואבות ולעיתים בלתי הפיכות.
13 צר לי על הסבל והצער שנגרמו לאב ולבנות ועל פתיחת הפצעים מחדש בהליך, וכולי תקווה
14 שלאחר הסדרת העניינים הכספיים ימצאו את כוחות הנפש לסלוח ולהתאחד כמשפחה
15 מחדש.

16

17 127. לאור המקובץ, אני פוסקת כי תצהירי ההסתלקות של התובעות פגומים והינם בטלים וכי
18 אין להם אף כל תוקף מחייב ככתבי וויתור מכוח התקיימותם של יסודות עילת העושק
19 ומצג השווא.

20

21 128. כפועל יוצא, צו הירושה יתוקן באופן שהתובעות יירשמו כירושות של עזבון האם המנוחה
22 כאשר כל אחת מהן זכאית ל- 1/6 חלקים בצו הירושה.
23 פסיקתא של צו ירושה מתוקן תוגש לחתימתי.

24

25 129. בנסיבות בהן לא הוגשה תביעה לקביעת היקפו של עזבון המנוחה, אני מורה כי ככל
26 שהתובעות תיתקלנה בקושי במימוש זכויותיהן הן תידרשנה לנקוט בהליך חדש.

27

28 130. הנתבע יישא בהוצאות התובעות ושכ"ט עו"ד בסך 25,000 ₪ כולל מע"מ אשר ישולמותו
29 60 יום ולא יישאו הפרשי הצמדה וריבית כדין מתום המועד ועד לפירעונו.

30

31 131. המזכירות תמציא לב"כ הצדדים את פסק הדין ותסגור את שני התיקים שבכותרת.

32

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ת"ע 18-01-24149-א' ואח' נ' א'
ת"ע 18-01-24121-א' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני:

1

2

ניתן היום, כ' אייר תש"פ, 14 מאי 2020, בהעדר הצדדים.

3

רונית גור ביץ, שופטת

4

5

6

7